

FORSLAG TIL MOTIVER
PÅ NY SEDDELSERIE

NORGES NYE SEDDELSERIE: HAVET

NORGES BANK

**FORSLAG TIL MOTIVER
PÅ NY SEDDELSERIE**

NORGES NYE SEDDELSERIE: HAVET

**NORGES BANK
2014**

INNHold

7. NORGES BANKS FORORD
8. HILSEN FRA GRAFILL
10. NORGES NYE SEDDELSERIE: HAVET
11. JURYERING AV KONKURRANSEN
12. JURYENS VINNER
14. NORGES BANKS VALG
15. KONKURRANSEBIDRAG
  16. ASLAK GURHOLT RØNSEN
  22. BLÆST DESIGN
    - V/ TERESE MOE LEINER OG GEIR HENRIKSEN
  28. CHRISTIAN MESSEL OG PATI PASSERO
  34. ELLEN KARIN MÆHLUM
  40. ENZO FINGER
  46. MAY ELIN EIKAAS BJERCK
  52. SNØHETTA DESIGN
  58. THE METRIC SYSTEM OG TERJE TØNNESEN
65. REFERANSER/KILDER

Over: Nordsjøen, August 1942. Norske fiskere skaffer mat til Storbritannia.
Høyre: Sildefiske i Stadthavet 1950.

NORGES BANKS FORORD

Norges Bank startet arbeidet med ny seddelserie tidlig i 2013. Bakgrunnen er at det er behov for å øke sikkerheten slik at norske sedler også i fremtiden vil være vanskelige å forfalske.

Det har vært et mål å velge et overordnet tema som binder seddelvalørene sammen til én serie. «Havet» som tema, er både originalt og særegent for Norge. Norge er et lite land, men en viktig kystnasjon. Utnyttelsen av havets ressurser og bruken av sjøen som transportåre, har vært en forutsetning for utvikling av økonomi og samfunnsliv i landet vårt.

For å få frem flest mulig kreative og spennende forslag til det kunstneriske uttrykket på sedlene, utlyste vi en konkurranse i desember 2013. Åtte deltakere ble etter en prekvalifisering valgt ut til å levere forslag i finalerunden.

Vi stiller nå ut forslagene slik at alle interesserte har mulighet til å se hvordan deltakerne har løst den utfordrende oppgaven. Foruten å være et betalingsmiddel og et komplisert teknisk produkt, skal sedlene også fungere som et visittkort for Norge.

I forbindelse med utstillingen offentliggjøres resultatet av konkurransen og Norges Bank valg. Nå starter det tidkrevende arbeidet med å bearbeide forslagene som skal brukes på den nye seddelserien, slik at både hensyn til design og tekniske krav blir ivaretatt. De ferdige sedlene vil dermed kunne se ganske annerledes ut enn det som vises på utstillingen.

Vi vil spesielt takke hver og én av de åtte deltakerne i konkurransen. De har gitt viktige bidrag til utforming av den nye seddelserien. I tillegg vil vi takke juryen for et grundig og solid arbeid med å vurdere forslagene og kåre en vinner. Kunst i offentlige rom – KORO – har vært en fin samarbeidspartner i prosessen, og vi har også hatt god bistand fra flere eksterne fagmiljøer i forbindelse med valg av temaet for seddelserien – tusen takk! Sist men ikke minst vil vi rette en stor takk til Grafill for all bistand med å planlegge utstillingen, og at vi har fått muligheten til å arrangere utstillingen i deres lokaler.

Øystein Olsen
Sentralbanksjef

HILSEN FRA GRAFILL

Å avholde konkurranser, og å vise konkurranseutkastene frem for et bredt publikum i etterkant, er en flott gest. Publikum kan da danne seg et inntrykk av de innsendte bidragene, sette seg inn i juryens og oppdragsgivers beslutning, samt gjøre seg opp en selvstendig mening. Min påstand er at slike gester vil engasjere og bevisstgjøre publikum overfor den kommende begivenheten; nemlig utgivelse av en ny seddelseie.

Forrige gang et bredt publikum fikk ta del i en tilvarende begivenhet var i 1930. Da ble 18 konkurranseutkast vist frem hos Kunstnerforbundet i Oslo, noe som resulterte i kritikeromtale og etterfølgende offentlig debatt.

På vegne av Grafill – Norsk organisasjon for visuell kommunikasjon, vil jeg takke Norges Bank for tilliten som er gitt oss, og et meget godt samarbeid. Jeg vil også ønske lykke til med det videre arbeidet som gjenstår i forbindelse med den endelige utformingen av sedlene.

Martin Biehl

Daglig leder i Grafill

NORGES NYE SEDDELSERIE: HAVET

Norges Bank er landets sentralbank og har enerett til å utstede norske pengesedler og mynter. I 2012 ble det besluttet å utvikle en ny seddelserie for å sikre at norske sedler også i fremtiden skal være vanskelige å forfalske. Serien blir den åttende i rekken.

I 2013 valgte Norges Bank «havet» som tema for den nye seddelserien, med undertittel «havets betydning for landets nærings- og velferdsutvikling».

Norges Bank utlyste en konkurranse for å få flest mulig kreative og spennende forslag til det kunstneriske uttrykket på sedlene. Det ble mottatt 70 søknader i prekvalifiseringen, hvorav åtte ble utvalgt til å delta i selve konkurransen. Bidragene til disse åtte presenteres her.

De åtte konkurransebidragene er utarbeidet av:

Aslak Gurholt Rønsen
Blæst Design v/ Terese Moe Leiner
og Geir Henriksen
Christian Messel og Pati Passero
Ellen Karin Mæhlum
Enzo Finger
May Elin Eikaas Bjerck
Snøhetta Design
The Metric System og Terje Tønnessen

Norges Bank hadde bestemt visse kriterier og hensyn som skulle ivaretas. Hver valør skulle blant annet ha sin egen identitet samtidig som det skulle være en sammenheng mellom for- og baksiden.

Motivene til hver av de fem valørene skulle dekke følgende undertemaer:

- Havet som binder oss sammen (50-kroneseddelen)
- Havet som bringer oss ut i verden (100-kroneseddelen)
- Havet som gir oss mat (200-kroneseddelen)
- Havet som gir oss velferd (500-kroneseddelen)
- Havet som bringer oss videre (1000-kroneseddelen)

En ekstern jury med ett medlem fra Norges Bank har kåret vinneren av konkurransen. Norges Banks hovedstyre har på selvstendig grunnlag, besluttet hvilke motiver som skal brukes på den nye seddelserien.

Hva som ellers blir nytt

Størrelser:

Alle valørene i den nye seddelserien vil få samme høyde, 70 mm. Dette forenkler maskinell behandling av sedlene. Lengden på den nye 50-kroneseddelen vil bli 126 mm. For å skille valørene, vil lengden øke med 7 mm for hver valør, slik at 100-kroneseddelen blir 133 mm., 200-kroneseddelen 140 mm., 500-kroneseddelen 147 mm. og 1000-kroneseddelen 154 mm. lang.

Farger / tiltak for svaksynte:

Hovedfargene slik vi kjenner dem på den enkelte valør i dag, skal beholdes. Nyansen i fargene vil imidlertid bli sterkere. Selve valørtallet blir noe større enn på dagens sedler. Dette vil gjøre det lettere for svaksynte å skille mellom valørene. For å hjelpe blinde og svaksynte til å skille valørene fra hverandre, vil sedlene ha taktile merker langs kortsidene. Merkene vil bli gruppert på en måte som gjør det mulig å definere valøren. Samme metode er brukt på enkelte andre lands sedler.

Forsterket bomullspapir:

Den nye seddelserien skal som i dag, produseres med bomullspapir. For å forlenge levetiden på sedlene, vil papiret bli forsterket ved at det legges på en tynn, plastlignende film.

Målform:

I dag benyttes det bokmål på forsiden av sedlene og nynorsk på baksiden. Dette videreføres i den nye seddelserien.

JURYERING AV KONKURRANSEN

Norges Bank hadde oppnevnt følgende personer som medlemmer av juryen:

Tiril Schrøder, leder for Juryen
*professor ved Kunsthøgskolen
i Oslo og utøvende billedkunstner*

Halvor Bodin
grafisk designer og kunstner

Kari J. Brandtzæg
kunsthistoriker og kurator

Kristin Gulbrandsen
direktør i Norges Bank

Knut Johannessen
*seniorrådgiver ved Riksarkivet,
historiker og ekspert på heraldikk*

Per G. Norseng
*seniorkonservator ved Norsk Maritimt
Museum, professor II i historie ved
Høgskolen i Telemark*

Juryen vurderte konkurranseforslagene i anonymisert form og etter følgende kriterier:

- Overordnet kunstnerisk idé
- Kommunikasjon av temaet / historien
- Komposisjon
- Originalitet, individualitet og skapende åndsinnsetning

Juryen skulle også vurdere om konkurranse-deltakerne hadde oppfylt visse hensyn som Norges Bank mente var viktig ved en ny seddelseie:

- Folkelig forankret og allment akseptert
- Vise norsk identitet – være et visittkort for Norge
- Relevant mange år fram i tid
- Vise et tidsspenn og en geografisk spredning

En seddel er både et kunstverk og et teknisk produkt som ikke skal kunne forfalskes. Designen må derfor tilrettelegges for at det skal kunne legges inn sikkerhetselementer som både skal brukes av publikum og i automater. Før det ble kåret en vinner av konkurransen, innhentet juryen derfor tekniske råd om i hvilken grad forslagene egnede seg for omarbeiding til produktet seddel. Rådene ble gitt av nåværende og tidligere seddel-designere i Norges Bank.

Juryens konklusjon

Det er to forslag som skiller seg ut: *Ringvirkninger* av Enzo Finger, og *Det norske livsrommet* av The Metric System og Terje Tønnessen. Begge vil med en del bearbeiding kunne bli gode seddelsier. Forslaget fra The Metric System, *Det norske livsrommet*, er best egnet for teknisk tilrettelegging, men ut fra en samlet vurdering kårer flertallet i juryen Enzo Fingers forslag, *Ringvirkninger*, som vinner av konkurransen. Forslaget oppfyller alle de gitte konkurransekriteriene samtidig som det formidler temaet «Havet» på en overraskende måte med et godt kunstnerisk grep.

JURYENS VURDERING AV VINNEREN: RINGVIRKNINGER

Ringvirkninger
Enzo Finger

Helhetlig vurdering

Forslaget *Ringvirkninger* er godt gjennomført visuelt og konseptuelt. Serien har sjarm og troverdighet og inngir seriøsitet, samtidig som en klar assosiasjon til tidligere sedler opprettholdes. Bruk av sjøfugler antyder og erstatter portrett-tradisjonen godt og åpner samtidig for en assosierende, symbolsk og individuell fortolkning. Forslaget peker seg ut både kunstnerisk og kommunikativt som det best gjennomarbeidede.

Juryen sier videre blant annet

Det er sterk og tydelig sammenheng mellom valørene. Sirkelbruken binder alle flater sammen, men kan vurderes å tones noe ned. Hver valør har sin klare identitet, og det er god og gjennomført sammenheng mellom for- og bakside, samtidig som de utfyller hverandre innholdsmessig.

Bruken av høydeformat er i norsk sammenheng nytt, og står seg godt komposisjons- og bruksmessig. Kombinasjonen av de ulike motivene er kompleks uten at resultatet blir overlesset. Typografien er godt plassert og gjennomtenkt integrert med motivene, og forslaget har en klar visuell tilknytning til dagens pengesedler. Det ligger en godt begrunnet refleksjon bak de valgene som er gjort: Førsteintrykket kan virke tradisjonelt, men ved nærmere ettersyn vokser originalitet og kompleksitet. Fargebruken er rasjonell og effektiv.

Serien formidler både hoved- og undertemaene på en godt lesbar måte. Motivene er folkelig forankret, gjenspeiler norsk identitet og vil beholde sin aktualitet i lang tid. Hensyn til tidsspenn og geografisk spredning er ivarettatt.

Plasseringen av valører (tall) vil sannsynligvis måtte endres. Det må derfor gjøres noen endringer i motivene i forbindelse med feltene for vannmerke. Det er også behov for justeringer i motiv mot sikkerhetstråd.

JURYENS VURDERING: DET NORSKE LIVSROMMET

Det norske livsrommet
The Metric System og Terje Tønnessen

Helhetlig vurdering

Forslaget er både teknisk og kunstnerisk meget godt egnet som utgangspunkt for nye sedler. Tegningene er fine, men formidler et vel idyllisk og trygt bilde av Norge. Ut fra en samlet vurdering fremstår dette forslaget likevel som et av de beste og mest gjennomarbeidede i konkurransen. *Det norske livsrommet* vil i sum trolig ha bred appell, og fungere som en god identitetsmarkør både innenfor og utenfor landets grenser. Forsiden av 500-kroneseddelen bør skiftes ut for å få en mer ikonisk spennvidde i serien. Videre bør flere av baksidene bearbejdes for å dempe det idylliserende uttrykket.

Juryen sier videre blant annet

Det er god sammenheng mellom valørene, som samlet formidler viktige trekk ved norsk historie og samfunnsutvikling. Forholdet

mellom for- og baksidene er velfungerende, og den enkelte valør lager interessante delfortellinger. Både hovedtema og undertemaer kommuniseres overbevisende, med lett gjenkjennelige motiver som de fleste kan identifisere seg med.

Tegningene er bevisst tradisjonelt og figurativt utført, i en enhetlig stil som binder motiver og estetiske elementer godt sammen gjennom hele serien.

Hele Norges kyststripe er representert på baksidene av sedlene, gjennom kystbilder, landskapselementer og blomsterikoner fra ulike regioner i Norge. Forslaget formidler også et stort tidsspenn. Samlet gir de valgte motivene et tilbakeskuende helhetsinntrykk. Men løsningen av 1000-kroneseddelen skiller seg positivt ut som tidløs og spenstig. Tolkningen av 500-kroneseddelen tema – «Havet som gir oss velferd» – er også frisk og original.

NORGES BANKS VALG

Med bakgrunn i Norges Banks behov for å legge inn nødvendige sikkerhets-elementer og juryens vurderinger, har banken besluttet å arbeide videre med en kombinasjon av to innleverte forslag. Forsiden på sedlene vil bli utviklet med utgangspunkt i forsidene fra The Metric System *Det norske livsrommet*. Utgangspunktet for baksidene vil være pikselbildene levert inn fra Snøhetta Design, *Grensenes skjønnhet*.

Norges Banks begrunnelse for valget

Forsidene i The Metric Systems forslag er svært godt tilrettelagt for å innarbeide nødvendige sikkerhets-elementer. Uttrykket er åpent, lyst og typisk nordisk. Ved å benytte pikselsidene i konkurranseforslaget fra Snøhetta Design som baksider, vil sedlene få både et tradisjonelt og et moderne uttrykk.

Det tradisjonelle uttrykket på forsidene viser tydelig hva sentralbanken ønsker å formidle: ulike sider ved havet som grunnlag for Norges velferds- og næringsutvikling. Samtidig støtter den alternative uttrykksformen ved pikselmotivene opp om det enkelte undertema. På denne måten blir det en sammenheng mellom for- og baksider og historien som skal fortelles. Bølgemønsteret som går igjen på pikselmotivene, gir en god referanse til hovedtemaet «Havet».

Fargesignalet til den enkelte valør kommer godt fram når de to forslagene kombineres. Dette gjør det enklere å skille valørene fra hverandre, særlig for svaksynte.

Videre arbeid

For- og baksidemotivene slik de er vist over, er et utgangspunkt for det videre arbeidet. Motiver og design må bearbeides slik at synlige sikkerhets-elementer beregnet for publikum og maskinlesbare sikkerhets-elementer kan utformes og legges inn i sedlene. De ferdige sedlene vil derfor kunne avvike en del fra konkurranseforslaget. Før sedlene kan settes i full produksjon, må det utvikles originalverktøy og gjennomføres en omfattende testing, bl.a. for å sikre at sedlene fungerer i automater.

De første nye sedlene vil tidligst bli utgitt i 2017.

KONKURRANSEBIDRAG

- 16. ASLAK GURHOLT RØNSEN
- 22. BLÆST DESIGN
V/ TERESE MOE LEINER OG GEIR HENRIKSEN
- 28. CHRISTIAN MESSEL OG PATI PASSERO
- 34. ELLEN KARIN MÆHLUM
- 40. ENZO FINGER
- 46. MAY ELIN EIKAAS BJERCK
- 52. SNØHETTA DESIGN
- 58. THE METRIC SYSTEM OG TERJE TØNNESEN

ASLAK GURHOLT RØNSEN: LANDET MED DEN LANGE KYSTEN

I temavalgene ligger det en tydelig kronologi, fra gamle tradisjoner (50-lappen) til fremtidens muligheter (1000-lappen). Dette har blitt grunnlaget for hovedmotivene. Det har vært viktig å finne motiver som er ikoniske, gjenkjennelige og lette å skille fra hverandre.

På sedlenes bakside er motivet tilsvarende det på forsiden, men tegnet av barn. Det skaper en sammenheng mellom de to sidene, samtidig som det blir både en formmessig og konseptuell forskjell. Barna er fremtiden, og for oss handler hele idéen om Norge om et demokrati med like muligheter for alle, der også barna har en sentral plass.

Den norske kystlinjen, fra nord til sør skaper ikke bare en historisk, men også en geografisk linje som går gjennom serien. Biter av kystlinjen er gjengitt på sedlenes bakside sammen med et kompass. Om man legger alle sedlene inntil hverandre og snur dem etter kompasset, vil man få hele kystlinjen.

Sedlenes forside inneholder forskjellige signalflagg. Disse flaggene tilsvarer forskjellige tall, som i kombinasjon tilsvarer seddelens valør. Sikkerhetsstripen er bygd opp som en sildestim som øker med en sild for hver valør.

Utdrag fra juryens vurdering:

Landet med den lange kysten representerer en vital, leken og original tilnærming til tema og utførelse. Serien forholder seg klart og godt både til hovedtema og undertemaene for de enkelte valørene.

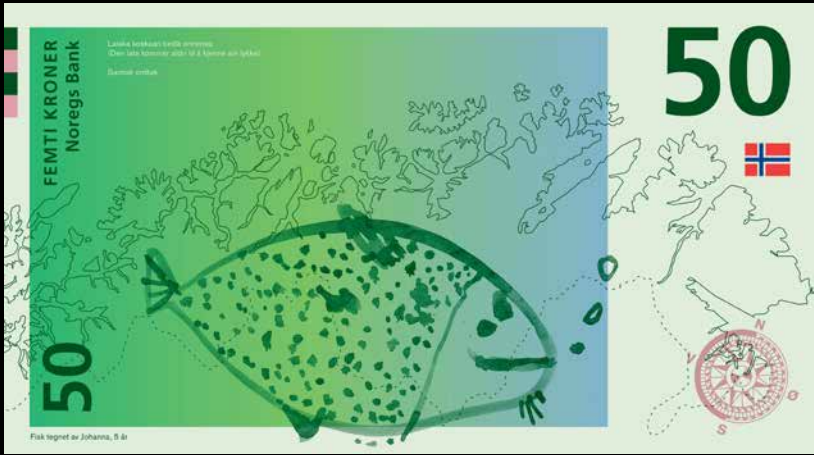
Aslak Gurholt Rønsen

Aslak Gurholt Rønsen er designer. Han er grunnlegger og en tredjedel av kollektivet Yokoland. Ved siden av dette driver han det lille forlaget Aki Books, og er kurator ved det enda mindre pop-up galleriet Wizard. Han har laget flere bøker og utstillinger. Arbeidene hans har vært utstilt og publisert i Norge og internasjonalt. Peder Bernhardt og Kai Gjelseth har kommet med verdifulle innspill og idéer under arbeidet med forslaget.

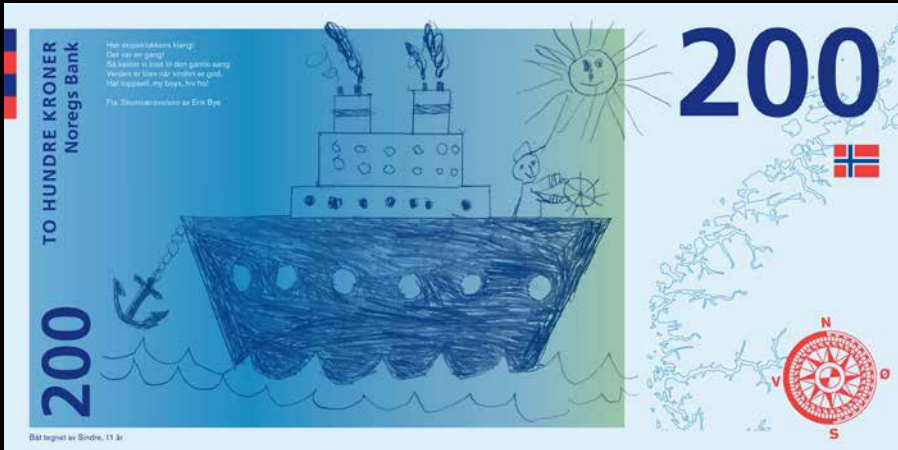
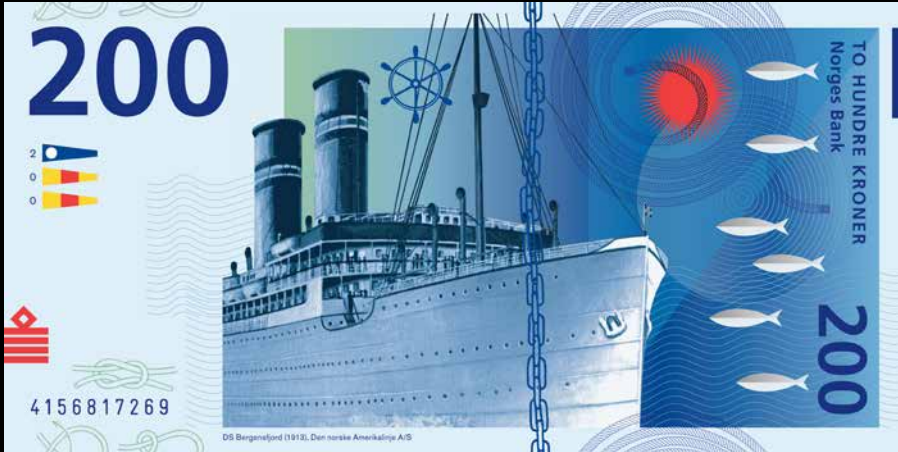

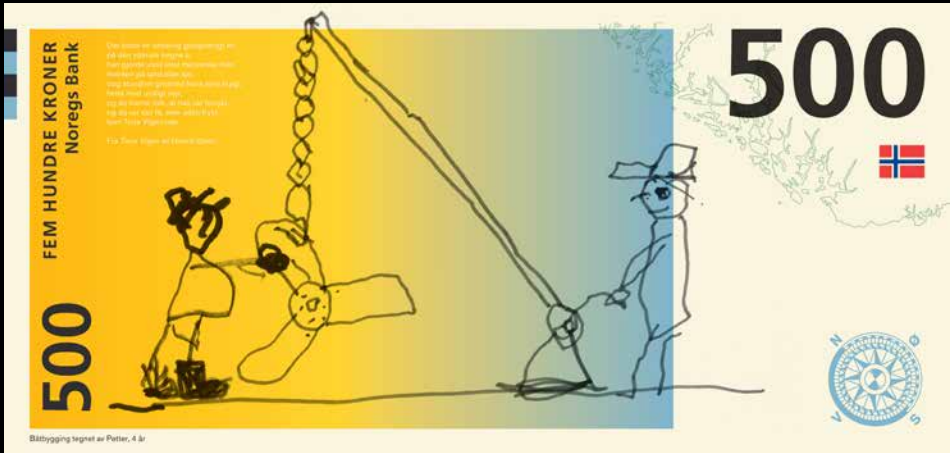
Torsk (Salmo morhua) og makrel (Scomber scombrus)

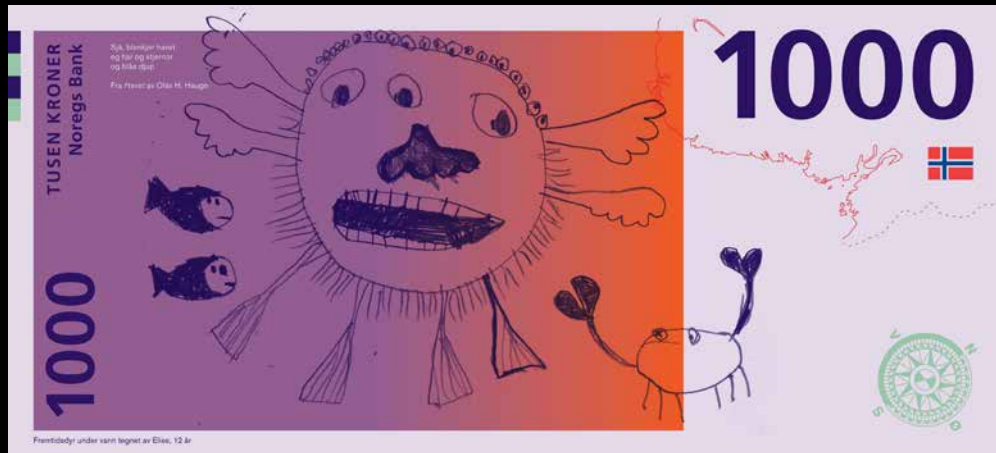

Fisk tegnet av Johanna, 8 år

BLÆST DESIGN V/ TERESE MOE LEINER OG GEIR HENRIKSEN: UTVIDET HORISONT

Begrepet horisont er valgt som en forankring for det visuelle. Havet er alltid knyttet til en horisont. Horisont kan forbindes med noe man er på vei mot, og ordet rammer dermed en framtidrettet visjon. Det symboliserer også en bredde i forståelsen av virkeligheten, både når det gjelder historien, samtiden og fremtiden.

Horisonten går igjen i alle motivene. Den skjærer igjennom midtaksen på hver seddel, både på for- og baksiden. Bakgrunnsbildet er en forlengelse av horisonten, fra andre steder i Norge eller på havet.

På baksiden har vi videreført horisonten. Denne gangen blir den delt opp i flere lameller som gir et utsnitt av skiftende horisonter. Ornamenterne består helt eller delvis av elementer fra forsiden.

Målet for den totale visuelle framtoningen er å gi et mangfoldig og vidtfavnende inntrykk av det sammensatte kystlandet Norge.

Utdrag fra juryens vurdering:

Utvidet horisont viser en frodig konseptuell og visuell tilnærming til oppgaven. Det er god tematisk sammenheng mellom for- og bakside på hver valør. Den originale innfallsvinkelen til rosett-ornamentikkens bruk i norsk seddeltradisjon er både leken og visuell.

Blæst Design v/ Terese Moe Leiner og Geir Henriksen

Terese Moe Leiner er utdannet designer ved Westerdals og college i USA. Hun har jobbet både i reklamebransjen og som designsjef i Gyldendal. Hun mottok Bokkunstprisen 2005, og har vunnet en rekke andre priser.

Geir Henriksen er utdannet i Norge og Nederland. Han har jobbet i flere store designbyråer og som freelancer, og er prisbelønnet både nasjonalt og internasjonalt for sitt arbeid.

CHRISTIAN MESSEL OG PATI PASSERO: UMONUMENTALE HISTORIER

I enhver fremstilling av historie vil man alltid måtte velge hva som skal inkluderes og hva som skal utelates. Her vises ikke Den store fortellingen om Norge, men det som fort kan bli glemt i det store og romantiserte bildet.

Ofte har man i historiefremstilling (i hvert fall i den populariserte) hatt en tendens til å nedvurdere de nære ting, naturressurser og arbeid, og heller fokusere på store menn og dramatiske begivenheter. Her er det i stedet konstruert anonyme portretter, plassert diskret i vannmerkefeltet. Man kan tenke seg at portrettene kan fylles ut av både størheter og vanlige folk. Portrettene bidrar også til å fremheve betydningen av enkle gjenstander plassert ikonisk på forsidene.

Her er ikke ønsket å vise spesielle enkelthendelser, men generelle hendelser og personer, Umonumentale historier om landet vårt.

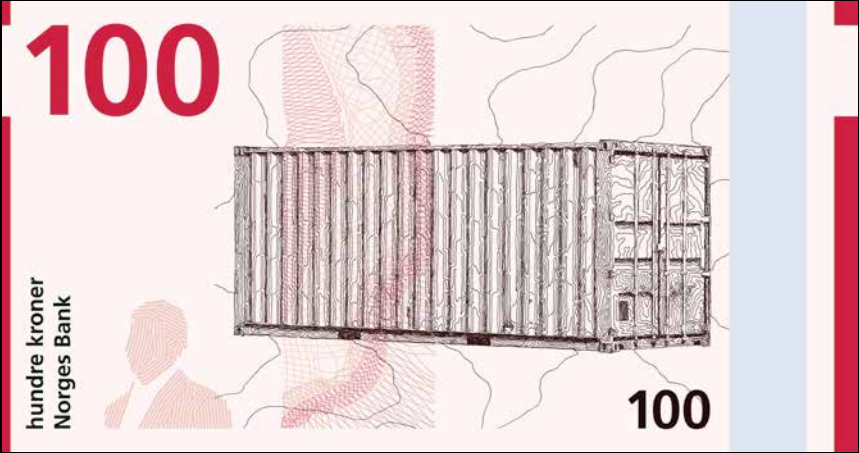
Utdrag fra juryens vurdering:

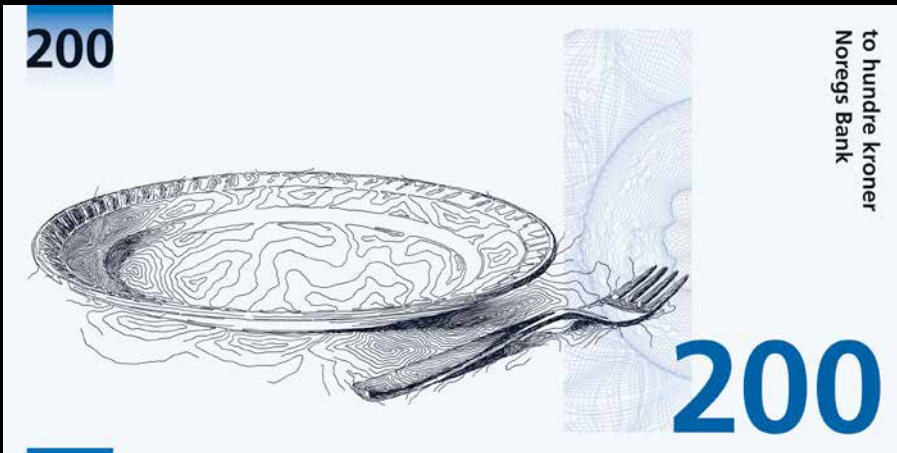
Sedlenes komposisjoner er nyskapende i bruk av mønstre/guillocher og strek som bryter med seddeltradisjonens estetikk. *Umonumentale Historier* er et originalt forslag med sterkt individuelt uttrykk, strek og kunstnerisk intensjon.

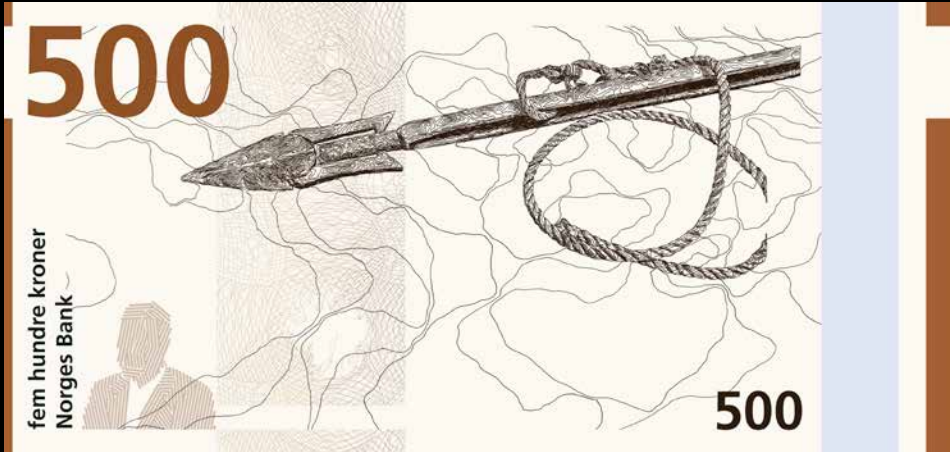
Christian Messel og Pati Passero

Pati Passero er utdannet ved visuell kommunikasjon ved Kunsthøgskolen i Oslo og Willem de Kooning Academie, Rotterdam. Han bor og arbeider i Oslo og København. Christian Messel er utdannet ved Statens kunstakademi. Han har hatt flere separatutstillinger, blant annet på Galleri K. Christian Messel er innkjøpt av Nasjonalmuseet og andre større samlinger. Han bor og arbeider i Oslo.

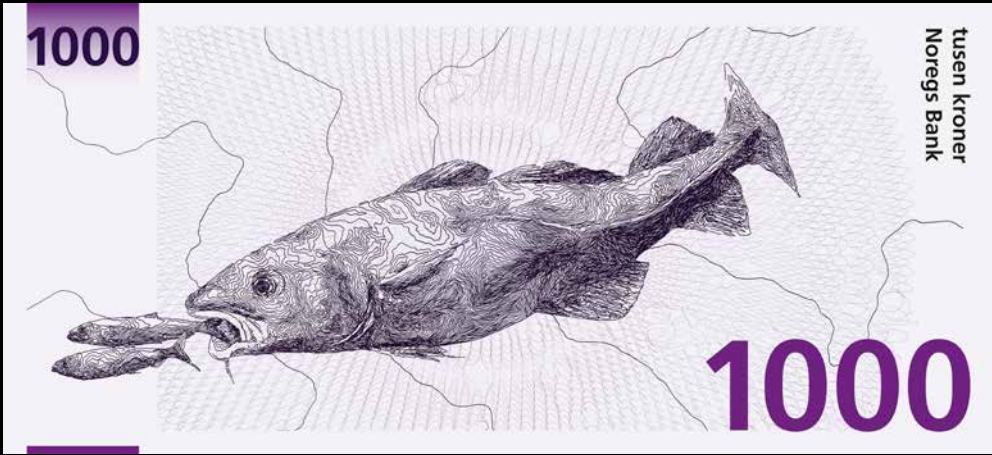
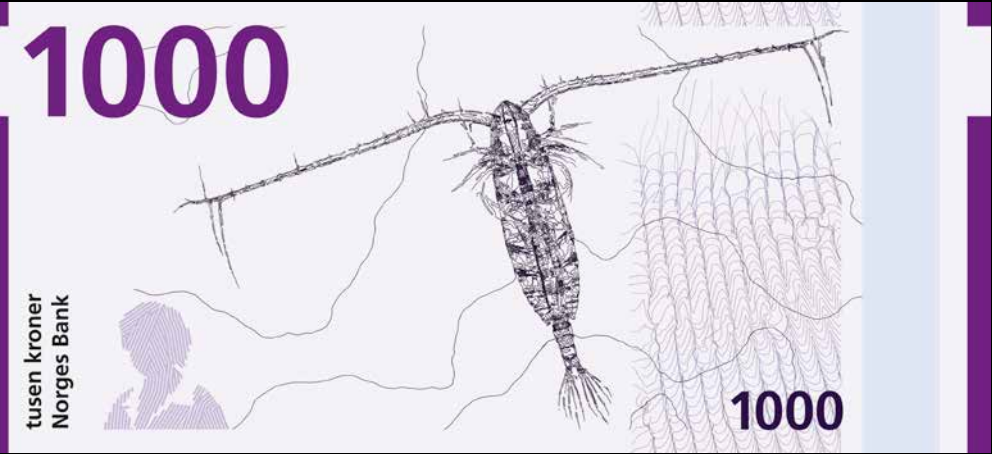

ELLEN KARIN MÆHLUM: OPPHAV

De mikroskopiske, vakre og encellede planktonorganismene som danner grunnlag for livet i havet og for ressursene vi henter derfra, er valgt som hovedmotiv på sedlenes forside.

Mikroalgene byr på store mysterier og store muligheter. Tre områder er særlig viktige; klima, energi og mat. Planteplankton produserer oksygen, de binder karbondioksid (CO₂), og bidrar slik til nyttig karbonfangst. Utnyttelse av organismer langt nede i næringskjeden har uant potensiale fordi produksjonen er så enorm. Norge baserer seg på en sterk økonomi knyttet til oljeutvinning, men en sterk økonomi i framtiden forutsetter at nye virksomheter utvikles. Industriell dyrking og foredling av alger kan bli store marine næringer, hvor Norge har gode forutsetninger for å lykkes – med lang kystlinje, gode forskningsmiljø og erfaring med forvaltning av havets ressurser.

Sedlenes baksidemotiver tar utgangspunkt i redskaper og andre menneskeskapte objekter. I tillegg til å peke på/være et symbol for seddelvalørens tema, har de en formmessig sammenheng med organismene. Tidsspennet på objektene er 4-5000 år og sammen med algene bindes fortid, nåtid og fremtid sammen.

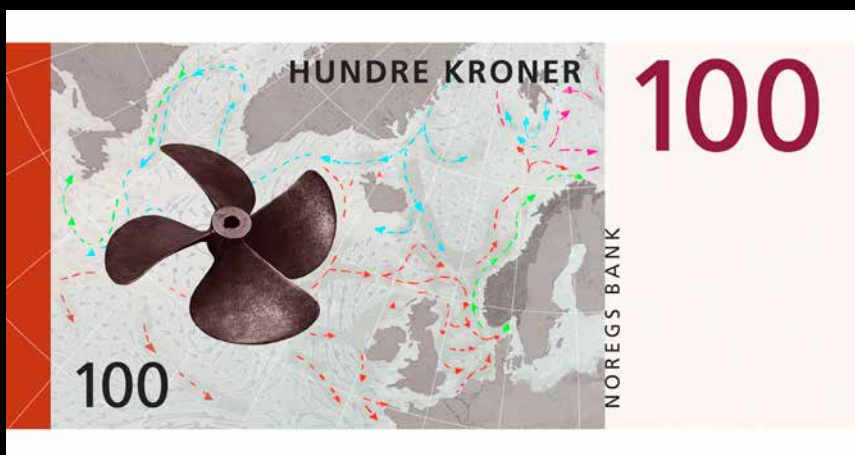
Utdrag fra juryens vurdering:

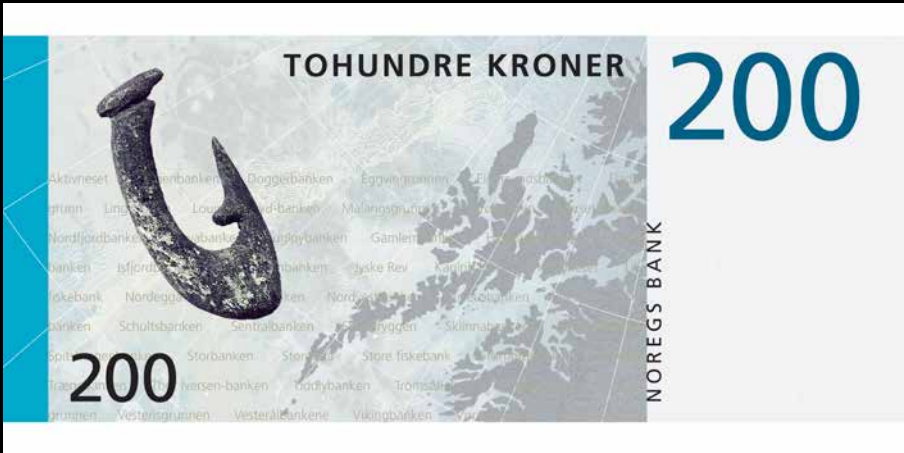
OppHav har en spennende idé og et godt utgangspunkt, der seddelseriens fem valører henger nøye sammen, med ulike planktonarter som ikoniske motiv på forsiden. Hovedtemaet og undertemaene formidles godt på baksidene.

Ellen Karin Mæhlum

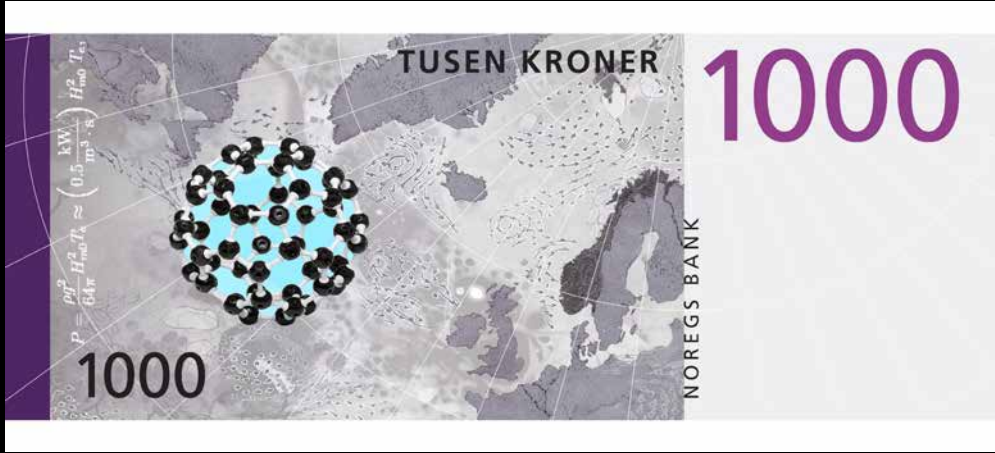
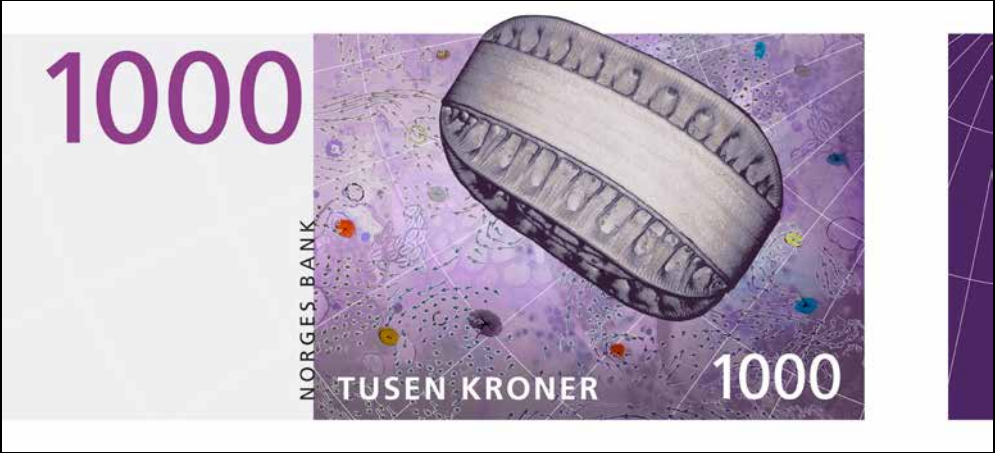
Ellen Karin Mæhlum er aktiv billedkunstner. Hun er utdannet ved Kunst-
høgskolen i Bergen og Oslo, og ved Kungl. Konsthögskolan i Stockholm. Ellen Karin Mæhlum har deltatt på en rekke utstillinger nasjonalt og internasjonalt. Arbeidene hennes er innkjøpt av flere offentlige institusjoner, og er representert på ulike norske ambassader og utenriksstasjoner. Tori-Anne Falch har bidratt som grafisk designer.

ENZO FINGER: RINGVIRKNINGER

Havet som tema inviterer umiddelbart til å tenke horisontalt. Dette er også det mest brukte formatet for verdens pengesedler. Ergonomisk håndteringen av sedler, formatets muligheter for å disponere flater på en helt annen måte, og det å kunne gå i dybden tematisk sett og jobbe i flere lag, gjorde at jeg valgte å jobbe med et vertikalt format for seddelserien *Ringvirkninger*.

Motivmessig ønsket jeg motiver som kunne frembringe følelser og gjenkjenne med en symbolsk tilknytning til havet, som også kunne tolkes utover dette. Motiver som kunne representere Norge. Mitt valg falt på sjøfugler.

Antydningens kunst er tatt i bruk gjennom motivene. Mulighetene for tolkning med et underliggende signal; den hårfine balansen mellom menneskets og Norges mulighet for å benytte seg av havets rikdom og muligheter, samtidig å være seg bevisst på et overordnet ansvar for bærekraft, hensyn til miljø og ringvirkninger av vår higen etter velstand.

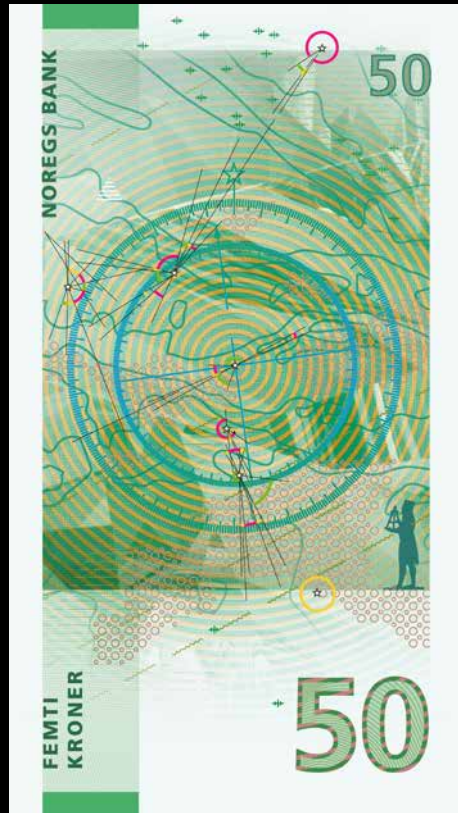
Utdrag fra juryens vurdering:

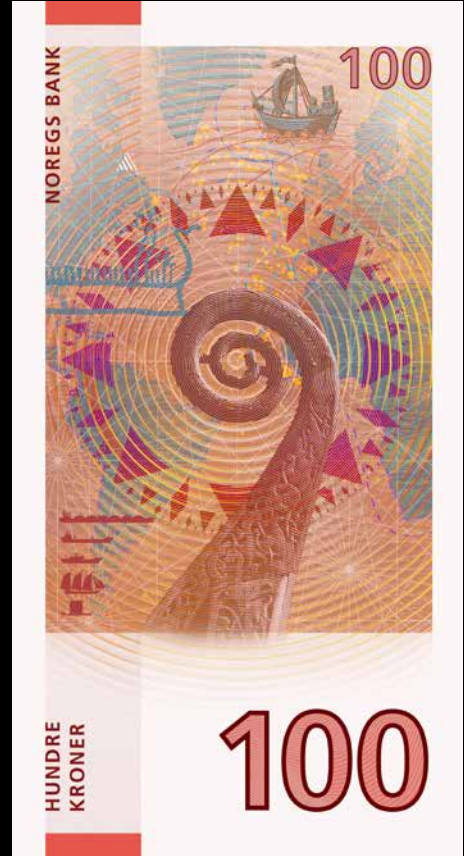
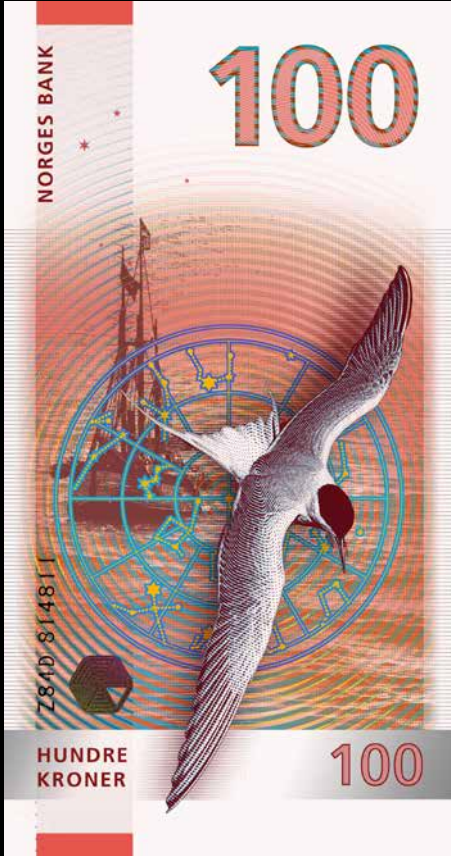
Ringvirkninger er godt gjennomført visuelt og konseptuelt. Serien har sjarm og troverdighet og inngir seriøsitet, samtidig som en klar assosiasjon til tidligere sedler opprettholdes. Bruk av sjøfugler erstatter portrett-tradisjonen godt og åpner samtidig for en assosierende, symbolsk og individuell fortolkning.

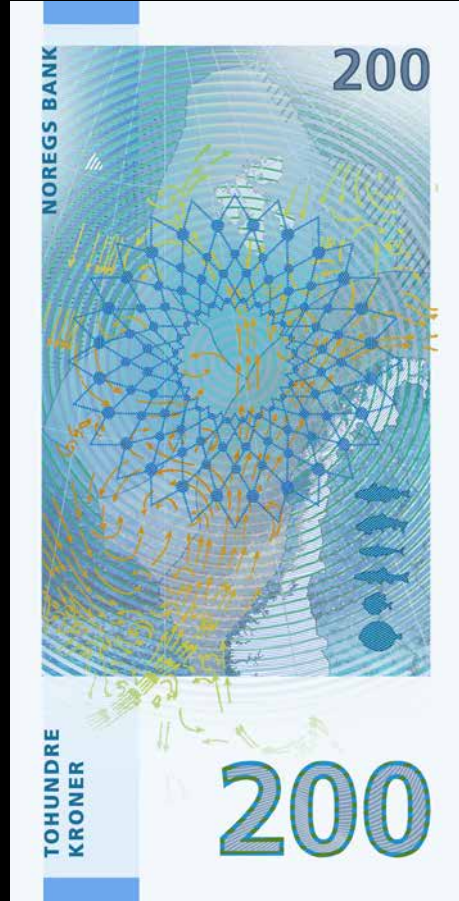
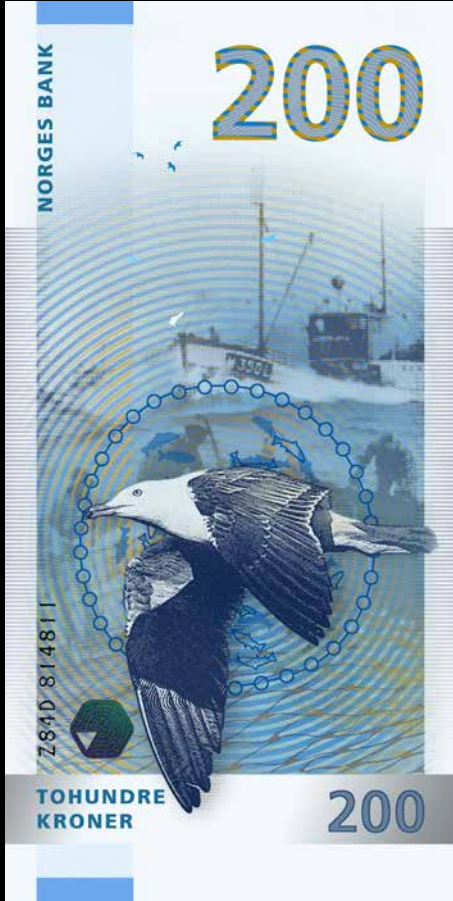
Enzo Finger

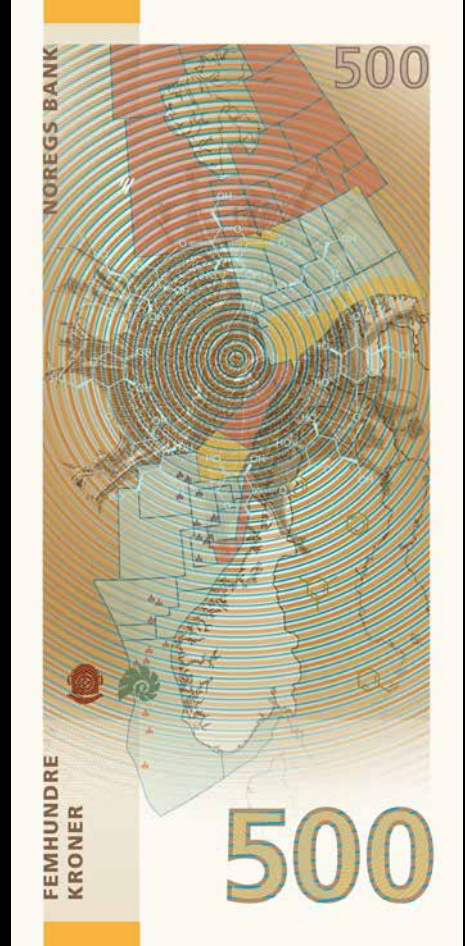
Enzo Finger er opprinnelig fra Sveits, med utdanning fra Kunstgewerbeschule i Zürich. Siden 1976 har han arbeidet i Norge for Bruno Oldani Design, og senere Enzo Finger Design. Hans arbeider har fått nasjonal og internasjonal anerkjennelse gjennom årenes løp. Enzo Finger er innvalgt medlem av AGI (Alliance Graphique Internationale). Forslaget er utviklet i samarbeid med Tom Sommerseth, Jessica Marks og Nils Espen Olafsen.

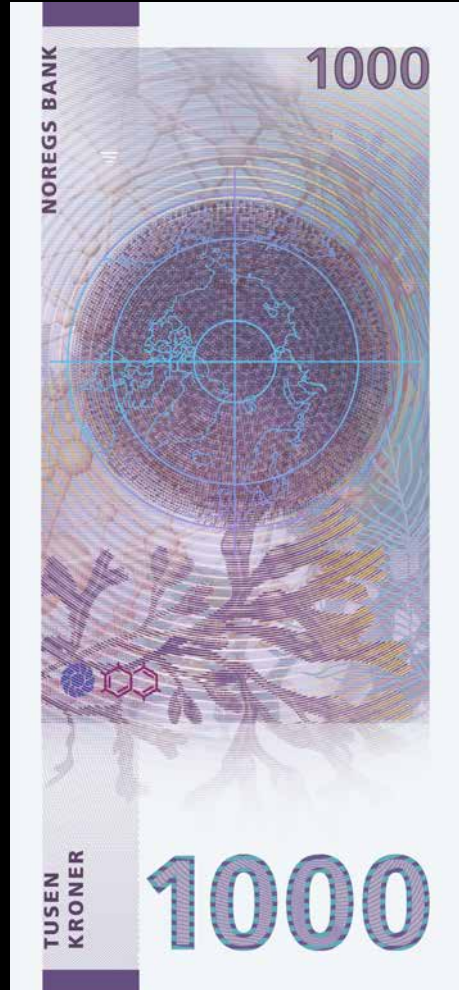
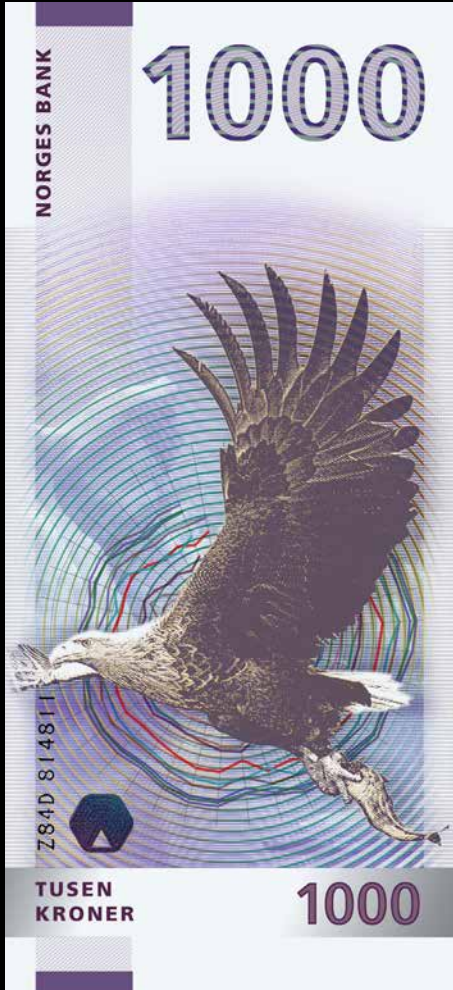

MAY ELIN EIKAAS BJERCK: DA VA RUSKJE Å LEGGJA UTPÅ, MEN DEN LEIKEN VILLE DEI SJÅ

Gjennom motivene har vi valgt å synliggjøre kystkulturen i et norsk-internasjonalt perspektiv. Kystkulturen preges av åpenhet mot verden, av import og eksport. Båten er det sentrale elementet i menneskets mestring på havet. Den er symbol for transport, og et bærende tema i seddelen. Båtrekka dekker fortid, notid og fremtid.

Skutebildetradisjonen representerer en folkelig billedkultur. Båtrekka forankres i denne tradisjonen samtidig som båten implementeres i et nytt kulturlag. Norsk identitet er synliggjort i undertemaet, der seddelrekka tematiserer norsk-internasjonale impulser; det vi tar med hjem fra reisen, sammen med felles horisonter i næring og velferd.

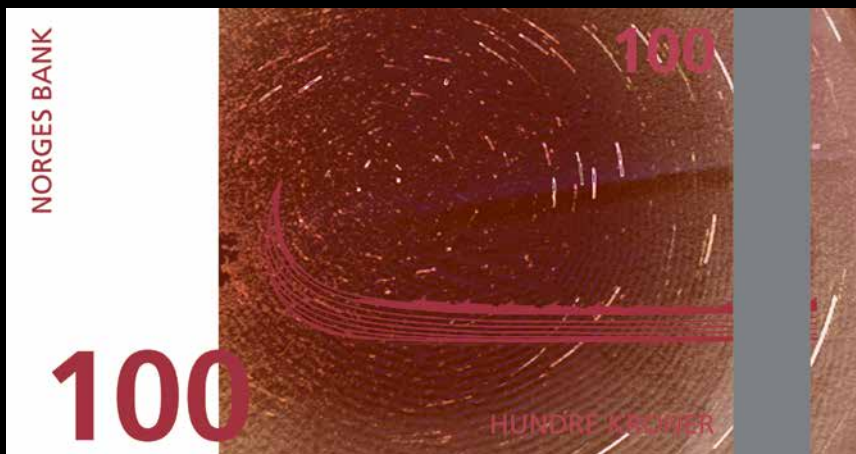
Utdrag fra juryens vurdering:

Da va ruskje å leggja utpå, men den leiken ville dei sjå inneholder et mylder av ideer. En rød tråd knyttes på forsidene gjennom gjengivelsen av ulike båter, og forslaget dekker et langt tidsperspektiv.

May Elin Eikaas Bjerck

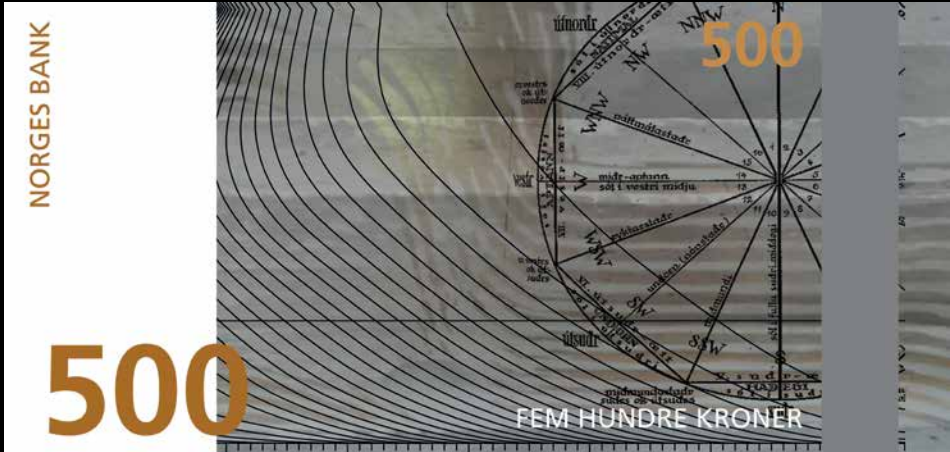
May Elin Eikaas Bjerck er førsteamanuensis i visuell kunst. Hennes arbeid er preget av konsekvens og utvikling på høyt internasjonalt nivå. Hun har faglig fordypning innen nyskapende møter mellom kunst, arkitektur og landskapsarkitektur. Eikaas Bjerck har holdt en rekke separatutstillinger og utført større offentlige oppdrag. Forslaget er utviklet i samarbeid med Nikolaj Sandberg Bjerck, Cecilia Løyning Stokkeland og Eva Oulie Alvarez.

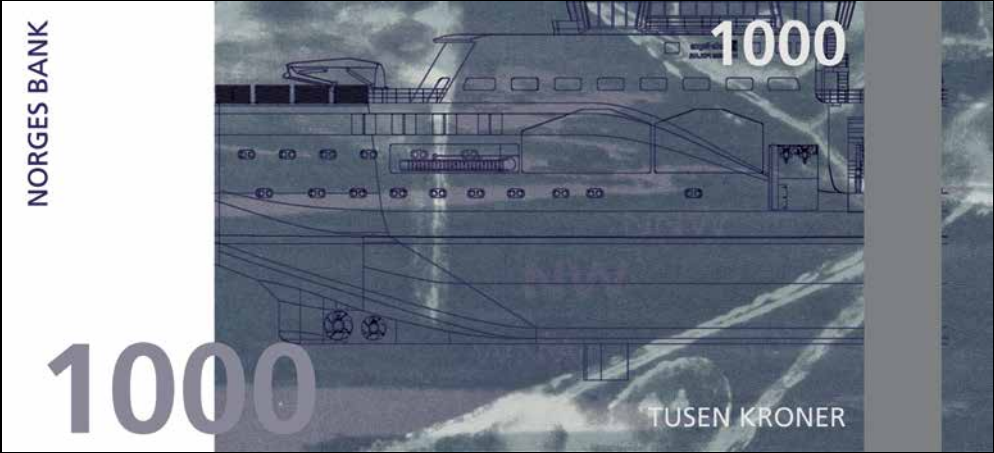

SNØHETTA DESIGN: GRENSENES SKJØNNHET

Grensenes skjønnhet

(Peter Richter, tysk fysiker og kaosforsker, 1988)

Vi mennesker bosetter oss ved elver, fjellkjeder, pass og kyster. Ved grenser, ved overgangen mellom elementer. *Grensenes skjønnhet* ligger i overgangen mellom hav og land, der det skjer noe meningsfullt og interessant. Når de to møtes ved kysten, blir det livgivende. Møtet mellom vann og land, mykt og hardt, vått og tørt er skapende. Vår lange kyst har skapt vår identitet, vår fiskearv- og industri, nasjonale som internasjonale transportmuligheter og ikke minst; vårt velferdssamfunn.

Vårt kubiske mønster representerer piksler, som kan ses som vår tids visuelle språk, og mosaikk – små deler som til sammen danner et bilde. Det kubiske mønsteret konstruerer både kysten, horisonten og motivet. Akkurat som vi mennesker konstruerer vårt samfunn rundt kysten.

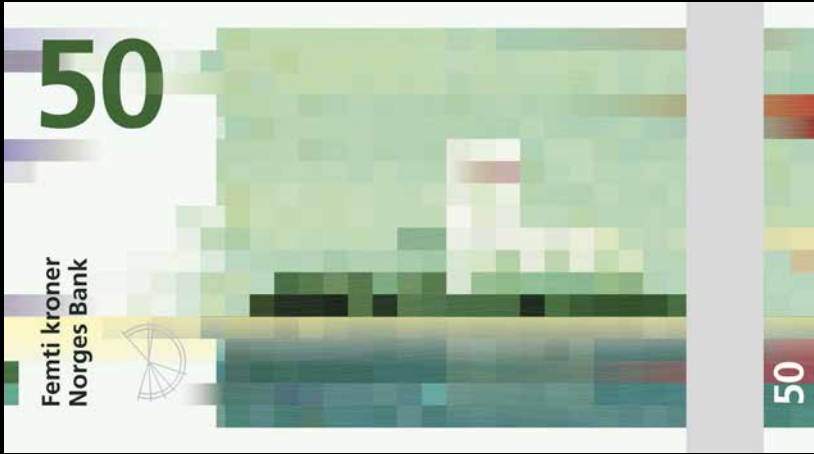
Mønstrene følger Beauforts skala for vindstyrke. På valør 50 kroner er vinden svak, med korte kubiske former og lange, svake bølger. På 1000 er vinden sterk, og skaper lange former på kubene og korte bølger. Bildene i sort/hvitt står som kontrast til det rasjonelle mønsteret.

Utdrag fra juryens vurdering:

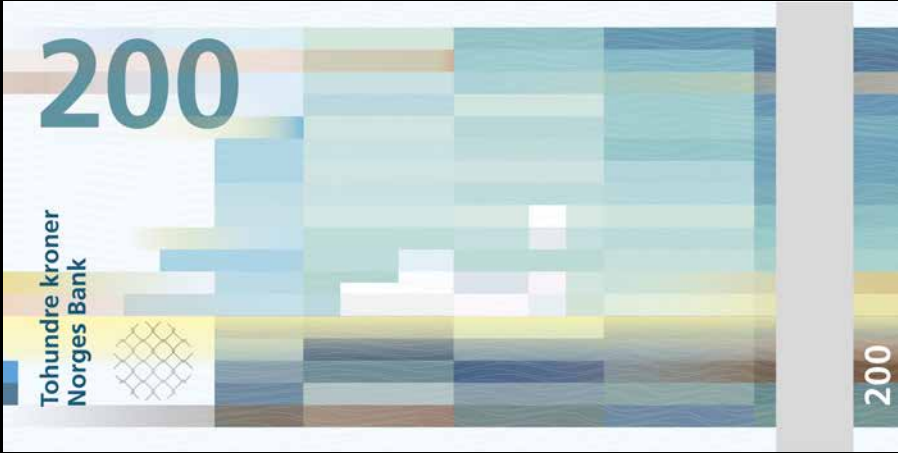
Grensenes skjønnhet har en annerledes og interessant innfallsvinkel til seddelestetikken. Det har en sympatisk innfallsvinkel, og fine kvaliteter. Forholdet mellom tekst, tall og motiv fungerer godt, og sammenhengen mellom sedlene er tydelig.

Snøhetta Design

Snøhetta Design er merkevare- og designbyrået i Snøhetta, i Oslo og New York. Snøhettas designere og arkitekter jobber sammen på alle prosjekter med et bredt spekter av faglige og kulturelle tradisjoner. Snøhetta har utviklet visuelle identiteter og grafisk design for mange store virksomheter.

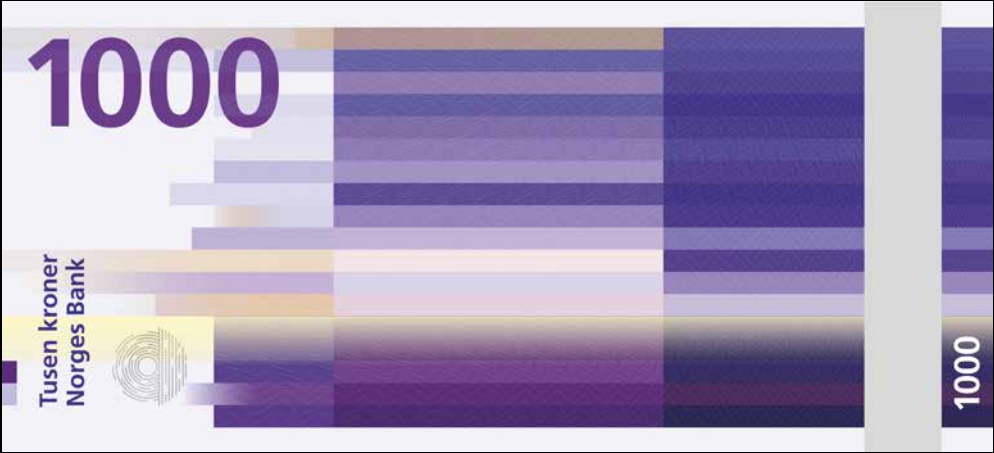

THE METRIC SYSTEM OG TERJE TØNNESEN: DET NORSKE LIVSRUMMET

Norges livsgrunnlag ligger i havet. Havet er kilden til vårt matfat og vår inntekt. Havet er også en kilde til vår felles historie og kunnskap. En kilde til vårt verdensbilde.

Seddelserien tar utgangspunkt i hvordan vi bruker havet. Hvordan vi kombinerer vår ressurstilgang med kunnskap, og hvordan det påvirker den norske samfunnsmodellen. Sedlene forteller på hver sin måte noe om vårt levesett, identitet, kulturarv, samfunnsliv.

Kysten vår er unik i verdenssammenheng. Den er Europas lengste, strekker seg over 13 breddegrader og har en enorm topografisk variasjon. Under havoverflaten er mangfoldet enormt.

Vi ønsket at mangfoldet av variasjon i Norges geografi skulle representeres i de ulike sedlene. I kombinasjon med nordisk formspråk har motivene fått et figurativt uttrykk, i tråd med norske kunst- og håndverkstradisjoner som ofte var frodige og rike i uttrykk, preget av vår unike natur, klima og årstider.

Utdrag fra juryens vurdering:

Det norske livsrommet er både teknisk og kunstnerisk meget godt. Det er god sammenheng mellom valørene som samlet formidler viktige trekk ved norsk historie og samfunnsutvikling. Både hovedtema og undertemaer kommuniseres overbevisende, med lett gjenkjennelige motiver som de fleste kan identifisere seg med.

The Metric System og Terje Tønnessen

The Metric System ble stiftet i 2009 av designerne Christian Schnitler og Are Kleivan. Byrået jobber på tvers av medier og flater, med vekt på identitetsdesign og print. Terje Tønnessen er utdannet illustratør fra Statens Håndverk- og Kunstindustriskole/Kunsthøgskolen i Oslo.

Referanser/kilder oppgitt av deltakerne

Blæst Design

v/ Terese Moe Leiner og Geir Henriksen

Utvidet horisont

Bjørn Jørgensen, fotograf NTB scanpix
Trym Ivar Bergsmo, fotograf NTB scanpix
Beate Kjørslevik, fotograf ved Norsk
Maritimt Museum
Erlend Moe, fotograf
Sydpolekspedisjon med Fram (ukjent
fotograf), NTB scanpix/Stapleton
Historical Collection
Henriette Berg-Thomassen, fotograf
NTB scanpix
Harald Pettersen, fotograf Statoil
Roger Hardy, fotograf NTB scanpix
Johnny Syversen, fotograf NTB scanpix
Øyvind Hagen, fotograf Statoil
Erlend Haarberg, fotograf NTB scanpix
Espen Bratlie, fotograf NTB scanpix
John Stenersen, fotograf NTB scanpix

Christian Messel og Pati Passero

Umonumentale historier

Cecilie Broma, fotograf

May Elin Eikaas Bjerck

*Da va ruskje å leggja utpå,
men den leiken ville dei sjå.*

Gian-Rico Willy, fotograf
Hans A. Rosbach, fotograf
Oluf Bjerck, fotograf
Eli Oftedal, fotograf
Sildefiskere (ukjent fotograf),
Karmsund Museum
Øyvind Hagen, fotograf
Lennart Nilsson, fotograf
Dr. Jeremy Young, fotograf

Ellen Karin Mæhlum

OppHav

Terje Tveit, fotograf, Arkeologisk
museum, Stavanger
Jan Tjemsland, fotograf, Norsk
Oljemuseum
Erichsen/Heldal, mikroskopifoto,
Universitetet i Bergen
Rama Neko, fotograf

Enzo Finger

Ringvirkninger

Roy Mangersnes, fotograf NTB scanpix
Morten Rakke, fotograf NTB scanpix
Tore Wuttudal, fotograf NTB scanpix
Mary Evans Picture, fotograf
Henrik Pyndt Sørensen, fotograf Scanpix
Denmark
Sildefiskere (ukjent fotograf), NTB scanpix
Tom Schandy, fotograf NTB scanpix

The Metric System og Terje Tønnessen

Det norske livsrommet

Anders Beer Wilse, fotograf
Colin Archer, båtdesign
Joachim S. Müller, fotograf
Linn Krogh Hansen, fotograf
X-BOW®, design tilhørende Ulstein Design
& Solutions AS

Snøhetta Design

Grensenes skjønnhet

Marcus Nyberg, fotograf
Andreas Lind, fotograf
Corey Arnold, fotograf

Aslak Gurholt Rønsen

Landet med den lange kysten

Wilhelm von Wright, illustrasjon
etter maleri
Odd Einar Helmersen, fotograf
Anders Beer Wilse, fotograf
Sierra Blakely, fotograf

Denne katalogen er publisert i sammenheng med konkurransen om utforming av motivforslag til ny norsk seddelserie. Katalogen og utstillingen er utformet i samarbeid med Grafill, Norsk organisasjon for visuell kommunikasjon.

Kolofon

Ansvarlig utgiver
Norges Bank

Tekstredigering
Claire Dennington

Grafisk design
Martin Asbjørnsen

Utstillingsformgiver
Lars Nerli

Foto
Sverre A. Børretzen / NTB scanpix
Ole Friele Backer / NTB scanpix

Trykk
Konsis Grafisk AS

ISBN 978-82-7553-824-4

Kontakt og informasjon

Norges Bank
Bankplassen 2
Postboks 1179 Sentrum
0107 Oslo
www.norges-bank.no
(+47) 22 31 60 00

Grafill
Rosenkratz gate 21
0160 Oslo
www.grafill.no
grafill@grafill.no
(+47) 22 12 82 00

